

70-РІЧЧЯ ДІЙНОГО ЧЛЕНА НТШ, ПРОФЕСОРА ВАСИЛЯ ШЕНДЕРОВСЬКОГО

22 серпня 2012 р. виповнилося 70 років відомому вченому-фізику, громадському й культурному діячеві Василеві Шендеровському. Цей ювілей професор Шендеровський зустрічає на злеті творчих задумів і здобутків. Він дійсний член НТШ й віце-президент Українського фізичного товариства, лауреат премій Фонду Тараса Шевченка та імені Івана Огієнка, провідний науковець Інституту фізики Національної академії наук України.

Ювілей – то не є просто визначна подія життя особи, це поважний привід для аналізу проблем культури і науки. Приклад наукового й культурного подвижництва Василя Шендеровського не просто гідний наслідування, він є яскравим взірцем відданого служіння національно-культурним ідеалам, частогусто всупереч політико-економічним умовам

і, часами, потужним ворожим атакам. Тож зазнайомимося стисло з деякими моментами життя й діяльності цього щирого сина України.

Народився Василь Шендеровський у буковинському містечку Заставні в родині хліборобів. Міцні й тяглі родинні традиції й складні перешкоди на його життєвому шляху сприяли гартуванню потужної, принципової, рішучої й завзятої особистості.

Після отримання середньої освіти Василь Шендеровський вступив на фізико-математичний факультет Чернівецького університету, який закінчив, отримавши диплом з відзнакою. Вже маючи вищу освіту, мусів відслужити термін у війську. По тому, маючи нездоланне бажання пізнавати закони природи, світ фізики, йде до праці в Інституті фізики напівпровідників, спочатку інженером, згодом науковим працівником. По двох роках вступає до аспірантури Інституту фізики. У 1972 році Василь Шендеровський успішно захистив кандидатську, а в 1984 – докторську дисертацію. Від 1993 року він професор фізики.

У листопаді 1992 року Василь Шендеровський створив громадське наукове об'єднання “Міжнародне Енциклопедичне бюро з фізики”, згуртувавши в його складі українських науковців і провідних учених української діаспори. Наукове громадське об'єднання має своїм завданням створення українськомовної “Енциклопедії фізики”, термінологічних словників і праць з історії науки.

Василь Шендеровський співавтор трьох монографій з фізики напівпровідників: “Вузькозонні напівпровідники. Отримання й фізичні властивості” (1984), “Процеси переносу в телури” (1987), “Варіаційний метод у кінетичній теорії” (1992), що вийшли друком у видавництві “Наукова думка”. Автор і співавтор понад 500 наукових, науково-популярних і публіцистичних праць, між яких такі резонансні видання, як лексикографічні праці “Українсько-Англійсько-Німецько-Російський словник фізичної лексики” (1996), “Українсько-Англійсько-Російський словник з радіаційної безпеки” (1998), “Українсько-Англійсько-Російський тлумачний словник з радіології” (2007), а також збірка гостропроблемних матеріалів про стан Української наукової мови “За правдиве назовництво Українське” (2003).

Дійсний член НТШ В. Шендеровський є ініціатором, упорядником і редактором низки унікальних книг про великого українського фізика й культурного діяча професора Івана Пулюя: “Іван Пулюй. Збірник праць”, “Іван Пулюй – Пантелеймон Куліш. Подвижники нації”, “Іван Пулюй. Молитовник. Псалтир”, що вийшли друком у видавництві “Рада” (1995–98). За його редакцією вперше видано українською мовою фундаментальну монографію видатного фізика Олександра Смакули до його 100-річчя “Монокристали” (2000). До 2000-ліття Різдва Христового перевидано український переклад Біблії Куліша, Пулюя і Нечужа-Левицького (2000) – видатну пам’ятку історії, мови, культури. 2001 року видано книгу “Ганна Барвінок” до 175-річчя матері української літератури, дружини й сподвижниці Куліша. 2007 року до 200-річчя від дня народження Пилипа Морачевського вперше в Україні видано його “Святе Євангеліє”, перший переклад Нового Завіту сучасною українською мовою, здійснений понад півтора сторіччя тому за ідеєю Тараса Шевченка.

Професор Шендеровський також виявив себе як талановитий плідний сценарист науково-популярних фільмів, серед яких, зокрема, “Іван Пулюй. Повернення”, “120 років Чернівецькому університету”, “Олександр Смакула”, “Данило Заболотний”. Фільм про Івана Пулюя було нагороджено Першою премією Міжнародного конкурсу “Нашого цвіту – по всьому світу” 2001 року. Авторська програма професора “Нехай не гасне світ науки!” на першому каналі Українського радіо протягом п’яти років щотижня притягала до приймачів мільйони зацікавлених небайдужих до науки й культури слухачів.

За матеріалами програми видано однойменний тритомовик з біографічними есеями про визначних діячів науки українського походження, мало знаних чи й свідомо замовчуваних за часів тоталітаризму. Видання має резонанс і попит серед людей, небайдужих до української науки, культури, історії.

Плідний і результативний дослідник, професор Василь Шендеровський ще й талановитий педагог. Вісім науковців стали кандидатами під його керівництвом. Ще шість успішно працюють над дисертаціями. Професор є членом трьох спеціалізованих учених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, член редакційних колегій часописів “Світогляд” і “Дивосвіт”.

Василя Шендеровського відзначено Подякою Голови Київської міської державної адміністрації 2001 року й нагрудним “Знаком пошани” 2002 року, а також Орденом Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня 2006 року.

Ювіляр постійно перебуває в невгамовному творчому пошуку, в праці, у запальних плідних дискусіях. Він – ініціатор, організатор, мудрий і добрий наставник. Його відкритість, щирість і доброзичливість перетворюють навіть незнайомого співбесідника на його гарячого прихильника. Україна може пишатися таким своїм сином.

Сердечно вітаючи професора Василя Шендеровського з нагоди його славного 70-річчя, наукова й культурна громадськість щиро зичить йому щастя в житті й творчості, незмінно доброго здоров'я й багатьох років плідної праці на славу України!

З роси й з води Вам, наш славний ювіляре!

Редколегія “Фізичного збірника НТШ”